

Marek Gabryjelski

Wspomnienie pośmiertne: adwokat Paweł Kwoczek

Palestra 19/10(214), 64-66

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

i ferenda, przy czym niektóre z nich nadają się do natychmiastowego stosowania (np. teczki do zbierania dokumentacji osobopoznawczej sprawcy).

Uwzględniając walory pracy, Rada Wydziału uchwałą z dnia 7.IV.1975 r. postanowiła nadać adw. Edwardowi Brożkowi stopień doktora nauk prawnych.

E.

WSPOMNIENIE POŚMIERTNE

Adwokat Paweł Kwoczek

W dniu 15 lipca br. zmarł nagle w Opolu jeden z najwybitniejszych przedstawicieli adwokatury Opolszczyzny — adwokat Paweł Kwoczek.

Urodził się 21 kwietnia 1904 roku w Grabinie (b. pow. prudnickiego) na Opolszczyźnie, której wierny pozostał przez całe swoje życie.

Już jako uczeń gimnazjum w Opolu bierze czynny udział w polskiej akcji plebiscytowej, a w 1924 roku jest jednym ze współzałożycieli Związku Akademików Górnoślązaków pn. „Silesia Superior”, pełniąc w nim w latach 1926—1927 funkcję prezesa tego Związku.

W czasie swoich studiów odbywanych w Würzburgu, Berlinie i we Wrocławiu w latach 1924—1928 działa aktywnie w miejscowych środowiskach polskich. Był między innymi współzałożycielem Związku Akademików Polaków „Minioritas” w Berlinie, późniejszej „Polonii”.

Od chwili założenia I Dzielniczy Związku Polaków w Niemczech, tj. od roku 1923, jest jego członkiem, bierze też udział w imieniu tego Związku w akcjach przedwyborczych do sejmku pruskiego w powiecie prudnickim, a od roku 1930 zostaje członkiem Komisji Prawnej Związku Polaków w Niemczech.

Z pełnym zaangażowaniem pracuje społecznie w harcerstwie, będąc od 1935 roku do 1939 roku przewodniczącym Związku Harcerstwa Polskiego w Niemczech. Dzięki też staraniom m.in. Pawła Kwoczka powstaje w roku 1932 pierwsze w Niemczech polskie gimnazjum w Bytomiu.

Patriotyzm kazał mu wykorzystać w służbie dla narodu swoje studia prawnicze.

Po odbyciu aplikacji i złożeniu w 1932 roku egzaminu asesorskiego jest od kwietnia 1932 roku adwokatem wykonującym zawód w Opolu. Staje się rzecznikiem i obrońcą Polaków w bardzo licznych procesach. Tylko w latach 1933—1934 wytoczył przeszło 130 procesów przeciwko Rzeszy Niemieckiej, jej związkom komunalnym oraz NSDAP o odszkodowania za zabójstwa i inne zbrodnie, dokonane przez SA i SS w czasie przewrotu hitlerowskiego, na Polakach, komunistach niemieckich i Żydach. W późniejszym okresie jest obrońcą w wielu procesach politycznych, w których oskarżonymi byli Polacy, członkowie KPD, jak również komuniści niemieccy.

W tych ponurych latach hitlerowskiego panowania ma odwagę w sposób szczególny demonstrować swoją polskość. Staje na czele pochodów harcerskich przemierzających ulice Opola, opluwany w czasie marszu przez hitlerowców. Należy

dodać, że budynek jego kancelarii stale zdobiła tablica z polskim napisem jego imienia, nazwiska i tytułu zawodowego.

Nigdy — nawet w tych straszliwych dla Polaków z Opolszczyzny czasach — nie przestawał wierzyć, że Śląsk Opolski, będący rdzennie polską ziemią, będzie stanowił integralną część Polski, i dlatego w jego postawie w tamtym okresie nie było miejsca dla idei pacyfizmu. Każdy dzień jego życia w tych latach był walką o polskość tej ziemi, walką z wszystkim, co niemieckie.

Taka jego niezmienna postawa sprawiła, że z chwilą wybuchu wojny już 11 września 1939 roku zostaje aresztowany i od 4 października 1939 roku przebywa w obozie koncentracyjnym w Buchenwaldzie, z którego wychodzi dopiero po wyzwoleniu obozu w kwietniu 1945 roku. Przez cały okres swojego tam pobytu, tj. przez przeszło pięć i pół lat, jest członkiem tajnego polskiego komitetu obozowego, organizatorem ruchu oporu w obozie.

Bezpośrednio po wyzwoleniu wraca do kraju, do ukochanego Opolą. Była zapewne w tym powrocie radość nie tylko z uratowania życia, odzyskania wolności i połączenia się z najbliższymi, ale także tryumf idei, w którą wierzył i o którą całe życie walczył. Po przeszło sześciuset latach obcego panowania, ukochana przezeń Opolszczyzna stała się na powrót polska.

Od 1 grudnia 1945 r. podejmuje wykonywanie zawodu adwokata. Wielka wiedza prawnicza sprawia, że krąg ludzi szukających u niego pomocy jest duży, a szacunek i zaufanie do niego — powszechne.

Pasja społecznikowska nie pozwala mu jednak na zasklepanie się jedynie w działalności zawodowej. Działa w Polskim Związku Zachodnim, którego jest sekretarzem, w Związku Bojowników o Wolność i Demokrację, Zrzeszeniu Prawników Polskich i w całym szeregu innych organizacji społecznych.

W latach 1957—1961 jest posłem na Sejm PRL. Znajduje także czas na pełne zaangażowanie się w pracach samorządu. W pierwszych latach powojennych jest delegatem Rady Adwokackiej w Katowicach na teren miasta Opolą, a w latach 1957—1970 — skarbnikiem Rady Adwokackiej w Opolu. W okresie od 1970 r. jest członkiem naczelnych organów adwokatury (Komisja Rewizyjna NRA) oraz członkiem Rady Programowej Ośrodka Badawczego Adwokatury.

Jest autorem niezwykle ciekawie napisanych pamiętników obejmujących okres do 1945 r. Zostały one wyróżnione I nagrodą w konkursie zorganizowanym przez Naczelną Radę Adwokacką.

Ojczyzna wysoko oceniła patriotyzm, zaangażowanie w walce o polskość Śląska Opolskiego i bohaterstwo adwokata Pawła Kwoczka. Wyrazem tego uznania było przyznanie Mu odznaczeń państwowych: Krzyża Komandorskiego Orderu Odrodzenia Polski, Krzyża Oficerskiego Orderu Odrodzenia Polski, Złotego Krzyża Zasługi, Srebrnego Krzyża Zasługi oraz szeregu innych odznaczeń państwowych i regionalnych.

Za swoją postawę zawodową, działalność samorządową oraz działalność społeczną Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej z okazji 70-lecia jego urodzin nadało mu uchwałą z dnia 25 kwietnia 1974 r. najwyższą godność w naszej korporacji: Złotą Odznakę „Adwokatura PRL”. Ojczyzna bowiem i adwokatura, jak to sam stwierdził na uroczystościach związanych z tym pięknym Jego Jubileuszem, to dwie wielkie miłości jego życia. Obu pozostał wierny do końca i obie odwzajemniły mu to uczucie.

Do ostatnich chwil swojego pięknego życia pozostawał aktywny zawodowo i społecznie. Zawsze pełen pogody i optymizmu, wierzący w ludzi i dla nich pracujący.

Adwokat Paweł Kwoczek to człowiek o szczególnie wielkiej kulturze osobistej i takcie, pełen tolerancji i wyrozumiałości dla innych. Humanista, jakich mało wśród nas. Wielki przyjaciel młodych, mający dla nich wiele serca, ciepła i życzliwości. Niech mi wolno będzie podzielić się w tym miejscu osobistą refleksją. Kiedy przed 14 laty rozpoczynałem aplikację, krótko potem on właśnie obdarzył mnie zaszczytem mówienia do siebie po imieniu. Jak wielki był to dla mnie zaszczyt, widzę to dzisiaj w sposób szczególnie wyraźny, kiedy nie ma go już wśród nas.

Jego odejście zubożyło adwokaturę polską, a pamięć o Nim pozostanie w nas — wszystkich tych, którzy mieli szczęście znać Go i mienili się Jego przyjaciółmi — na zawsze żywa.

adw. Marek Gabryjelski

SYLWETKI WYBITNYCH ADWOKATÓW

KAROL PĘDOWSKI

Adwokat Józef Fabijański

(6 lipca 1903 r. — 20 grudnia 1955 r.)

Urodził się 6 lipca 1903 r. we wsi Strugienice (gm. Bąków b. pow. łowickiego) jako syn chłopca. Gimnazjum ukończył w Łowiczu w 1925 r. i już w tym czasie został członkiem Związku Młodzieży Wiejskiej „Siew”.

Po wstąpieniu na Wydział Prawa Uniwersytetu Warszawskiego Józef Fabijański rozpoczął intensywną działalność społeczną, początkowo w organizacji pod nazwą: Polska Akademicka Młodzież Ludowa. Po rozłamie w tym związku Józef Fabijański wszedł na przełomie lat 1926/27 do zarządu Akademickiego Związku Młodzieży Wiejskiej, a następnie w październiku w 1927 r. został jego prezesem. Praca w Akademickim Związku Młodzieży Wiejskiej polegała przede wszystkim na świadomym i ideowym utrzymywaniu więzi młodej inteligencji chłopskiej z wsią, na propagowaniu odrębnych wartości jej kultury.

W 1926 r. Józef Fabijański był jednym z twórców powstającego wówczas Związku Młodzieży Wiejskiej „Wici”, a następnie, wszedłszy do zarządu, został powołany na jego sekretarza. Pracując w organizacjach ideowych młodzieży wiejskiej, Józef Fabijański podjął jednocześnie pracę w Związku Teatrów Ludowych. Związek ten w okresie międzywojennym odegrał dużą rolę w wytworzeniu ideowej świadomości chłopskiej i podniesieniu poziomu kultury wsi. Józef Fabijański objął kierownictwo wydziału wydawniczego Związku Teatrów Ludowych. Wydział wydawniczy tego Związku, nie mając funduszy na własną szerszą działalność wydawniczą, nawiązał kontakt z innymi wydawnictwami i w ten sposób przyczynił się do wydawania wielu pozycji scenicznych, opartych na tradycji różnych kręgów polskiej kultury ludowej. Związek Teatrów Ludowych, a ściślej jego wydział wydawniczy, wydawał czasopismo „Teatr Ludowy” pod redakcją najpierw Wacława Budzyńskiego, a następnie J. Cierniaka. Pismo zajmowało się inspiracją